

Fr. Govekar (po L. Ganghoferju):

Iz ljubezni do mamice.

Zadnji solnčni žarki so prodirali skozi rdeči zastor v prijazno sobo. Ob pogrnjeni mizi, ki je stala sredi sobe in bila obložena z bleščečimi skodelicami za kavo, je sedela domača gospodinja v družbi svoje prijateljice. Veliko sta si imeli povedati in se pogovoriti o vsakdanjih novicah. Razgovarjali sta se o obleki, o novi noši, o križih s posli, o novih zarokah in porokah, o bolezni, o smrti v krogu znancev in znank. Govorili sta tako glasno, da se je le malo slišalo drdranje voz, ki so drčali mimo po cesti. Še celo kanarček v kletki ob oknu je moral napeti vse svoje moči, če ji je hotel obvladati s svojim žvrgolenjem. In kadar se mu je to posrečilo, tedaj se je domača gospodinja jezno okrenila in je nevoljno siknila: »Pst!« pa oštela ptička: »Ta žival sitna, neugnana! Saj človek komaj sam sebe sliši!« ...

In kanarček je po tem opominu res nekoliko utihnil ter prestrašeno, nemirno zrl po sobi ... A potolažil ga je hitro nežni, tiho in ljubeče šepetajoči glas: »Moj ljubi, zlati kanarček!« ... In takoj je pozabil ptiček, da ga je gospodinja razžalila, in začel je iznova žgoleti ...

Ob oknu je visela iz tenkih žic prepletena, lična kletka. Pred kletko je pa v naslonjaču čepelo, se stegovalo in na prste stopalo malo, komaj šestletno dekletce. Bila je to slabotna, drobna deklica s finim obrazkom, dolgimi laski in globokimi, lepimi očmi, ki so pričale o čuteči otroški duši. Drobne ročice je stegovala in položila okrog kletke, kakor da hoče objeti svojega ljubega, sladkega kanarčka; glavico je naslonila na rame ter zrla z vročim, ljubečim pogledom zlatega svojega ljubljenege ptička, ki nemirno skače, z ene palice na drugo in razprostira svoje peroti, da se lesketá perje v solncu kakor zlato. In zopet in zopet zašepeče otrok nežno, ljubeče: »Moj ljubi, zlati kanarček!« ...

»Minka!« zazveni jezno od mize glas mamin. »Pusti vendar že enkrat ptiča pri miru!«

Prestrašeno se okrene dekletce in zajecjlj bojazljivo: »Mamica, saj ga pustim pri miru; saj mu ne storim nič žalega.«

»Da, to vem, da kanarčku ničesar ne storiš,« odgovori mati užaljena. »Mislim, da bi že rajši meni storila kaj žalega kakor pa kanarčku!«

In gospe ob mizi kramljata dalje ... Minko pa mamina beseda globoko zadene v srce ... Osuplo, prestrašeno upre svoje globoke, solzne oči v mater ter gleda začudeno na mamico kot na veliko, nerazrešljivo uganko ...

V veži zazvoni. Mati hitro vstane, ravnotako tudi njena prijateljica. Tudi Minka se zgane, kakor da hoče oditi. Ali veseli glas, s katerim pozdravlja mati svojega najmlajšega otroka, ki ga prinese pestunja zdajci v sobo, hitro izpremeni namen Minkin, pa ostane na stolu...

Nepremično gleda mamico, ki je vzela svojega ljubljénčka v naročje, ga ujčka, pritiska na srce, ga objema, poljublja, boža in obsipa z najslajšimi, ljubkimi imeni ter mu izkazuje nepopisno, naravnost pretirano ljubav. Minka drhti, zardeva, vedno bolj koprneče gleda mamo... Slednjič vstane in se bojazljivo, obotavljajoče in omahujoče približa, objame z obema rokama mamico in zašepeta: »O mama, mamica moja!«...

»Ne bodi nadležna! Pusti me!« In s komolci odrine mati Minko od sebe. »Le pojdi k svojemu kanarčku!«...

Solze zalijejo Minko. Neizmerno hudo ji je pri srcu. Tiho stoji in gleda, kako nežno, srčkano ljubav izkazuje mati svojemu najmlajšemu otroku; ž njo je pa tako neprijazna, brez ljubezni...

Obrne se proč, gre zopet nazaj k svojemu kanarčku, objame z obema rokama kletko, povesi glavo, da zakrije solze, ki se ji vlijejo iz velikih oči po licih... In kakor da kanarček razume in občuti bridko bol svoje prijateljice, priskaklja na spodnjo paličico in dalje na žico ob robu kletke, obrača glavico semtertja in rahlo kavsa s kljunčkom drhteče ustnice otrokove...

Tedaj se posuše na obrazku Minkinem solze, veselo se zasvetijo njene lepe oči, še bolj tesno pritisne obraz h kletki in nemo se pre-gibajo njene rdeče ustnice... Nič ne govori... le misli, kar bi tako rada povedala: »Moj sladki, zlati kanarček!«...

In lepi ptiček jame veselo skakljati, frfrá in maha s perotmi, leta semtertja, se guga in ziblje, skače z zgornje paličice na spodnjo in zopet nazaj, poje veselo in lepo ter žvrgoli in gostoli kot bi šlo za stavo...

Minka od veselja ploska z rokama in vzklika: »Mama, poglej, poglej vendar sem, kakšno reč počne kanarček!«

»Sedaj sem pa že tudi sita tega!« nevoljna odgovori mati. »Tako se mi izgubi iz sobe ali pa ponesem kletko ven!«

»Prosim vas,« poseže vmes materina prijateljica, »pustite vendar otroku to nedolžno veselje!«

»O tako nedolžno že ni več to veselje! Meni že preseda to pretirano ljubimkovanje z živaljo. Ta otrok ima kanarčka rajši ko mene!«...

To ni bila več šala! Iz teh besedi je zvenela velika užaljenost, skoro bi rekli: jeza, ljubosumnost. Kako je ta beseda ranila srce otrokovo!... Tiho in preplašeno je stala Minka dolgo časa in srepo gledala predse v tla. Naenkrat pa se je izlilo, kar je v njej vihralo in divjalo. Minka je glasno zaihtela...

»Ali, Minka!« se zopet razjezi mati. »Kaj pa je to? Čemu se krem-žiš? Veš, tvoj jok mi je zelo zoprni. Ne morem ga poslušati. Idi iz sobe, takoj!«

»Prosim, mama, saj ne bom več jokala,« zajeclja Minka in skuša, da jok siloma zaduši.

Zopet posreduje materina prijateljica, in Minka ostane v sobi. Toda, preden začne mati zopet govoriti, še enkrat z nejevoljnim pogledom ošvrkne otroka. Minka se zgane in sede v kot. Tiho si obriše solze . . . S silo zadržuje globoke vzdihе, jok, solze, ki ji pekoče padajo v srce . . . Z neizmerno tučo v srcu gleda in opazuje vsako stopinjo, vsak skok, letanje dragega ji kanarčka, ki veselo skače, prepeva in žvrgoli v kletki. V Minkinih očeh je brati, da nekaj važnega premišlja —. In zdajci — kakor da ji je prišla izvrstna misel v glavo, se stresne, okrog ustnic pa ji zaigra bridek nasmeh.

Gospe sta se nagovorili. Materina prijateljica se je poslavljalala in stopila k oknu, da bi tudi Minki podala roko v slovo. A Minka je zamisljeno zrla predse in tiho ihtela . . . Bridko bol v srcu, jok, zadušene solze ji niso dale, da bi izpregovorila besedico . . .

Ko sta gospe odhajali skozi vrata, je zrla Minka z ljubečim pogledom, polnim otroške vdanosti in ljubezni — za svojo mamico.

In sedaj? . . .

Preplašeno, kot da stori nekaj grešnega, in se boji, da bi je kdo pri tem početju ne zasačil, spleza Minka na okno in ga s silo odpre. S tresočimi rokami prime kletko, jo dene na okno, odpre duri v kletki in jokajoče zajeclja: »Izleti, dragi kanarček, izleti ven, daleč, daleč!«

Ihté počene na stol, zre v kletko in se strese pri vsakem skoku, pri vsakem zletu kanarčka.

Ptiček je kmalu zapazil, da je kletka odprta. Hitro je priskakljajal na spodnjo paličico, nekako boječe in nezaupno skočil v odprtino na rob kletke in tukaj s trepetajočimi nogami stal nekaj časa in radovedno obračal glavico na vse strani. Potem je pa razprostrl peroti — Minka je vztrepetala in zajejala — in kanarček je zletel na okno. Tam mu pa ni bilo mar, da bi zletel ven na prosto, ampak je ostal na oknu in skakal semtertja ter pikal in kaval drobna zrnca, ki so bila raztresena na belo pobarvani deski na oknu.

V veži se je začulo ropotanje in šum. Koraki so se bližali . . .

Minka se je prestrašila. Planila je kvišku in začela plašiti kanarčka in mahati z rokami, da bi ga spodila . . . Počasi, kakor da gre nerad, je sfrfotal kanarček, obletaval s prestrašenim žgolenjem okno in slednjič — izginil za zidom.

Tedaj se je Minki storilo inako pri srcu, zajokala je, stegovala roke in vzdihovala: »Moj ljubi, sladki, zlati kanarček!« . . .

Vrata so se odprla. Vstopila je mati. Hladen veter ji je zavel v obraz. Takoj je zapazila, da je okno odprto.

»Ali Minka, ti otrok nebolglieni! Kako se predrzneš sedaj na večer, ko je tako mrzlo, odpreti okno! Vsa se boš prehladila!«

Nejevoljno so sicer donele te besede, a vendar se je razodevala iz njih resnična skrb materinega srca za otroka.

Hitro je zaprla mati okno. Ko se je pa okrenila, je nenadoma zapazila, da je kletka odprta in — kanarčka nikjer.

»Minka«, je zavpila prestrašena. »Kaj si storila?!«

Med jokom in vzdihanjem je prišlo iz Minkinih ust: »Svojega dragega kanarčka — — — sem izpustila — — — da ne boš mislila — — da imam — — — kanarčka ... rajši — — — ko tebe — — —!« —

Materine oči so se zrosile ...

Ko je zrla v globoke, ljubeče otrokove oči, je spoznala, da je ravnala z Minko preveč trdo, spoznala dragoceno otrokovo srce, zaklad, ki ga ima v Minki.

»Minka, Minka, ti moj dobri, zlati otrok!« je zajecjlala mati, objela hčerko z obema rokama in obsipala njena od solz mokra usteca z vročimi poljubi ... In Minka je objela svojo mamico okrog vratu in se med jokom in smehom oklenila tesno njenega obraza in pritisnila svoj obrazek k maminemu.

Naenkrat pa se je zaslišal od okna sèm šum, frfotanje in kavsanje. Mati je hitro vzdignila glavo, in kaj je zagledala? Kanarčka, ki je priletel nazaj. Ni mu bila všeč prostost. Ob zaprtem oknu je letal semtertja in kavsal na okno, kakor bi prosil, naj mu kdo odpre.

»Minka! Poglej vendar! Tvoj kanarček je zopet tu! Tako te ima rad, da noče od tebe!« Mati se je veselo smejala in, ne da bi Minko izpustila iz rok, odprla okno. In naravnost v odprto kletko je smuknil kanarček, se povzpел na zgornjo paličico, se vsedel in frfotal s perotmi.

»Minka, Minka, poglej, tvoj kanarček je zopet tukaj!«

Toda Minka ni hotela ničesar videti in slišati. Še bolj tesno se je oklenila mamice okoli vratu, pritisnila svoj obrazek na mamina prsa in jokala ... jokala.

Francka Zupančič:

Noč.

Noč nastopa po ulicah. Temna, dolga in nema. Nad strehami blesti bleda mesečina. Strehe se svetijo srebrno, kakor bi bile kraljeve palače. Svit polni tudi ceste. In visoko gori leskeče mnogo tisoč zvezdic.

Nad hišami se vzdiga gozd ob hribu. In tudi gozd molči. Veš li, kaj je to, če gre nemi molk po gozdu? Če seva mesečina skozi vejje, in je gozdna tal temna? In se nič ne zgane? Če spava vetrič, pa odmeva le tvoj korak, in je čuti le utrip tvojega srca? — —

Gozd zre v stare ulice in diha svoj molk kakor čudež vanje. In mesto postane pravljica. Ljudje spe. Plovejo na bisernih ladjicah v da-